

УДК 355.011 (477)

*Віталій Бідний,
Михайло Гребенюк,
Валерій Грицюк*

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ВОЄННО-ІСТОРИЧНОЇ РОБОТИ ЗА КОРДОНОМ (НА ПРИКЛАДІ США ТА РОСІЇ)

Віталій Бідний, Михайло Гребенюк, Валерій Грицюк. Роль та місце воєнно-історичної роботи за кордоном (на прикладі США та Росії). У статті висвітлені організаційні структури військово-історичних органів та установ зарубіжних армій та розкриваються основні напрямки та завдання їх воєнно-історичної роботи.

Ключові слова: воєнна історія, воєнно-історична робота, військово-історичні органи та установи.

Виталий Бидный, Михаил Гребенюк, Валерий Грицюк. Роль и место воєнно-исторической работы за границей (на примере США и России). В статье освещены организационные структуры воєнно-исторических органов и учреждений зарубежных армий и раскрываются основные направления и задачи их воєнно-исторической работы.

Ключевые слова: военная история, воєнно-историческая работа, воєнно-исторические органы и учреждения.

У світі існує потужна система створення воєнно-історичних знань та їх використання на всіх рівнях як у мирний, так і воєнний час. Досвід провідних і суміжних з Україною країн свідчить, що наукові дослідження в галузі воєнної історії є основою для планування процесів розвитку збройних сил, форм і способів їх застосування, визначення напрямів розвитку озброєння і військової техніки тощо. Важливість використання воєнно-історичних знань давно усвідомлена воєнно-політичним керівництвом таких країн як Великобританія, США, Німеччина. У сусідніх з Україною державах повноцінно функціонують воєнно-історичні установи: у Польщі – бюро воєнно-історичних досліджень; у Румунії – інститут досліджень історії війн, стратегії та оперативного мистецтва.

Важливим способом ведення Російською Федерацією гібридної війни проти України є маніпуляція історичною свідомістю. При наповненні противником конкретним контентом інформаційно-психологічних акцій, заходів до 70% інформації використовується з воєнно-історичної проблематики. Це потребує активної протидії. У той же час в Україні відсутня система воєнно-історичної роботи, бракує структурних воєнно-історичних підрозділів у системі ВВНЗ, органів військового управління, військових частин. Створення системи воєнно-історичної роботи в Україні потребує вивчення досвіду інших країн, передусім – країн НАТО та Євросоюзу.

Однак публікацій з аналізу окресленої проблематики у вітчизняній науці

немає. Тому метою запропонованої наукової студії є порушення питання щодо створення системи воєнно-історичної роботи в Україні в контексті ефективного використання історичних знань у практиці сучасного військового будівництва, а **дослідницьким завданням** – аналіз діяльності органів військового управління США та РФ щодо проведення воєнно-історичної роботи.

Звертаючись до досвіду збройних сил США ми можемо побачити, що діяльність військових істориків має організований, вертикально структурований, системний характер.

Фахівці центру воєнної історії сухопутних військ ЗС США (Center of Military History) вважають за потребу вивчати історію виду збройних сил і навіть окремих військових частин, тому що це має великий вплив на мораль і бойовий дух особового складу. Ті, хто прийшов на службу, мають гордитися своїм видом збройних сил, знати про його потреби, імовірних противників, перемоги, досягнення під час війни та миру, його місце в застрашньому світі. Члени військової спільноти мають розуміти та гордитися військовими традиціями, відчувати себе частиною великого цілого¹.

Командири військових частин сухопутних військ збройних сил (СВ ЗС) США визначають серед своїх підлеглих осіб, які здатні виконувати функції історика військової частини. Підтримку діяльності цих посадовців здійснює центр воєнної історії СВ ЗС США².

Настанова СВ ЗС США Army Regulation 870–5 про воєнно-історичну роботу вимагає, щоб керівний склад органів управління, військових частин, установ і закладів, використовував воєнно-історичні знання в процесі прийняття рішень, забезпечували збір та зберігання важливих для СВ ЗС США історичних відомостей та відповідних матеріалів, сприяв написанню щорічного історичного опису СВ (історичного огляду значних подій, рішень та діяльності) надсиланню необхідної інформації та документів до центру воєнної історії СВ ЗС США не пізніше ніж за три місяці до закінчення фінансового року, рекомендував, які історичні дослідження мають бути проведеними в рамках щорічних історичних дослідницьких програм³.

Начальник центру воєнної історії є одночасно головним радником секретаря СВ (Secretary of the Army) та начальника штабу СВ (Chief of Staff, Army) з історичних питань, керує виконанням воєнно-історичних дослідницьких програм⁴. У центрі воєнної історії є головний історик, який є головним радником начальника цього центру з воєнно-історичних питань. Він відповідає за якість змісту Публікації центру фактично стають офіційною історією СВ ЗС США, опікується питанням кар'єри військових істориків СВ, організує і здійснює щорічне звітування з виконання історичних дослідницьких програм⁵.

Командування СВ ЗС США, командування компонентів забезпечення та частин безпосереднього підпорядкування мають готувати та використовувати воєнно-історичні знання, створювати підрозділи воєнної історії в командування до рівня дивізії, готувати щорічні історичні описи свого командування (частини) та історичні монографії, рекомендувати тематику історичних досліджень

для включення до історичних дослідницьких програм, планувати випуск історичних публікацій командування (частини), створювати, підтримувати та використовувати колекцію документальних матеріалів про історію відповідного командування, забезпечувати їх використання для виховання військових професіоналів-лідерів та здійснювати іншу діяльність, пов'язану з історією цього командування⁶.

Для ефективної координації діяльності створюються робочі органи, такі як координаційний комітет з воєнної історії (Military History Coordinating Committee), рада істориків СВ (Army Historians Council), історичний дорадчий комітет департаменту СВ (Department of the Army Historical Advisory Committee)⁷.

Воєнно-історична робота здійснюється задля: 1) збереження пам'яті про СВ, як про організацію; 2) написання офіційної історії СВ як у мирний, так і у воєнний час; 3) надання підтримки, котра стосується знань історичних аспектів, у процесі прийняття рішень; 4) спрямування вивчення воєнної історії СВ усім персоналом департаменту СВ ЗС США; 5) підтримка професійного розвитку та покращення лідерських якостей; 6) покращення морально-психологічного стану особового складу військових частин; 7) сприяння кращого інформування командування та суспільства⁸.

У командуваннях СВ ЗС США крім радника з історичних питань, який входить до групи спеціальних радників командування та має безпосередній доступ до командувача, існують спеціальні історичні підрозділи, котрі здійснюють описані вище функції. Типовий історичний підрозділ має в своєму складі історика командування, кілька професійних армійських істориків і допоміжного персоналу, зокрема, архіваріусів⁹.

На рівні армійських корпусів та дивізій (а для армійського резерву також і на бригадному) призначається офіцер зі спеціальною академічною історичною підготовкою, або цивільний професійний історик, який відповідає за всі питання пов'язані із використанням знань з воєнної історії¹⁰. На бригадному рівні та нижче у якості істориків військових частин можуть бути як штатні, так і позаштатні офіцери або сержанти.

Питанням воєнно-історичної роботи ролі військових істориків та їх використання під час ведення операцій, описанню технічних прийомів і процедур із документування, описання та збереження офіційної історії СВ ЗС США під час бойових дій та участі в ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій визначені у 2014 році керівним документом АТР 1-20 (Army Techniques Publication 1-20) в розділі «Воєнно-історичні операції» (Military History Operations), який замінив польовий статут (FM 1-20) від 2003 року¹¹. Воєнно-історичні операції, у розумінні американських військових, є складовою що забезпечує ведення бойових операцій військових частин.

Для гарантування можливості документування всіх важливих подій військові історики мають право звернення безпосередньо до начальника штабу або заступника начальника штабу військової частини¹².

Також, з метою збору історичних матеріалів під час проведення бойових

операцій або участі в операціях із ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій до цих районів відряджаються групи воєнних істориків. Зібрані ними матеріали в подальшому використовуються для написання офіційної історії. Ці групи підготовлені та оснащені для збору історичних документів та матеріалів, проведення усних інтерв'ю, фотографування перебігу певних дій і подій та надання порад і рекомендацій командуванню частини, до яких вони були відряджені, щодо планування та ведення воєнно-історичних операцій¹³.

Крім того, центр воєнної історії СВ ЗС США здійснює підтримку програми відрядження до районів проведення операцій представників творчої інтелігенції, встановлює критерії та стандарти щодо художньої продукції, котра створюється в цих умовах. Для реалізації цієї програми вибираються митці із числа рядових, які тимчасово відряджаються для здійснення художніх робіт до конкретних командувань або військових частин і знаходяться у безпосередньому підпорядкуванні історика командування або військової частини¹⁴.

На короткий період для виконання спеціальних воєнно-історичних завдань можуть бути відряджені воєнно-історичні групи або індивідуальні військові історики. А у випадку збору артефактів можуть залучатися військові, цивільні фахівці або ті, хто працює за контрактом¹⁵.

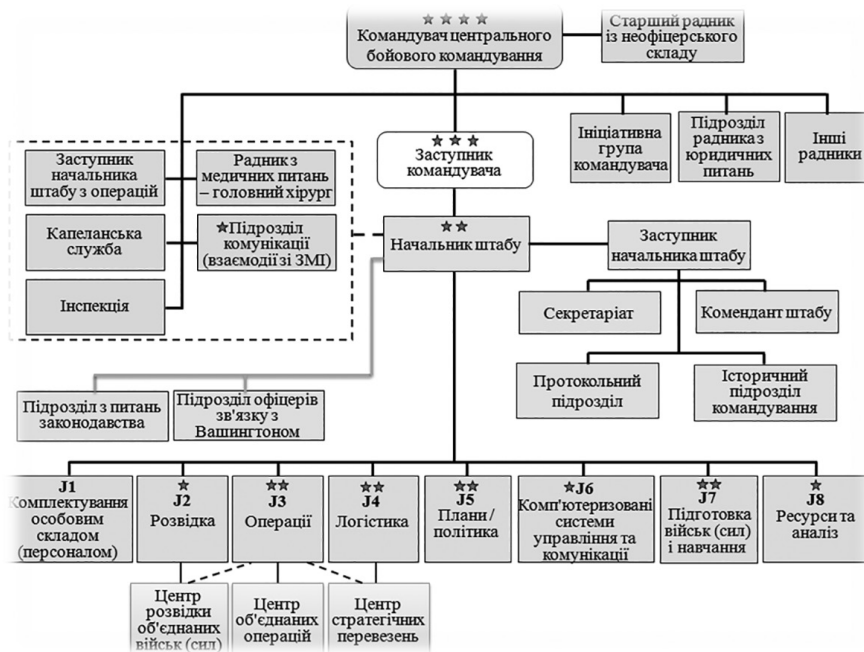

Рис. 1. Організаційна структура штабу (основні підрозділи) центрального бойового командування збройних сил США.

Центр запровадження вивченого досвіду СВ ЗС США (Army Lessons Learned) має свій підрозділ у районах проведення бойових операцій або операцій з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій з метою збору інформації та проведення аналізу щодо застосування тактики, озброєння та військової техніки та доктрин для покращення ефективності ведення операцій СВ. Ці фахівці не є істориками, але вони збирають багато інформації, яка може мати історичну цінність. Інколи

ці фахівці працюють у тих же самих місцях і військових частинах, що й історики. Схожа ситуація може спостерігатися із фахівцями зі зв'язків з громадськістю, котрі висвітлюють події, як тільки ті відбулися, проводять інтерв'ю з їх учасниками, збирають супутні інформаційні матеріали. Все це може бути цікавим та важливим для воєнно-історичного опису подій. Тому потрібна дієва координація із недопущення дублювання зусиль¹⁶.

На рівні об'єднаних бойових командувань, які планують і проводять військові операції, також існує відповідний історичний підрозділ. Так, наприклад, у організаційній структурі штабу центрального командування збройних сил США (U. S. Central Command)¹⁷ є історичний підрозділ командування (Command Historian), який є підпорядкованим начальнику штабу командування через його окремого заступника. Тобто, знову основні «бойові» підрозділи, що «роблять історію» цього командування не можуть диктувати те, як вона висвітлюється.

При цьому історичний підрозділ командування гарантує, що історичні аспекти дій командування проаналізовані, висвітлені та широко використані. Фахівці підрозділу забезпечують офіцерів з планування та осіб, які приймають рішення, потрібними архівними документальними матеріалами на підтримку поточних і подальших операцій¹⁸.

Історичні програми, що реалізуються в бойових командуваннях мають забезпечувати опрацювання точних, повних та об'єктивних історичних документів про значні події за участю їх командування, наприклад участь у операціях об'єднаних сил, у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій тощо. Крім того, згідно із законодавством США командувачі бойових командувань мають забезпечити документальний опис діяльності командування, котра, на їх думку, має історичне значення. На виконання цього завдання й існує історичний підрозділ командування, який має бути укомплектованим, як мінімум, двома фаховими істориками, а також помічником з адміністративних питань та архіваріусом і спеціалістом з інформаційних технологій. Начальник історичного підрозділу має бути присутнім на нарадах керівного складу основних функціональних підрозділів, безпосередньо доповідати заступнику командувача або начальнику штабу командування. Історики об'єднаного командування не є тими, хто здійснює діловодство та зберігання документів командування. Вони збирають та зберігають тільки ті документи та матеріали (наприклад, інтерв'ю), які відносяться до історії їх командування¹⁹.

Історичний підрозділ забезпечує залучення додатків про історію конфлікту (подій) до планів ведення операцій, оперативних наказів, концептуальних планів тощо. Ці додатки деталізують яким чином буде здійснювати історичне супроводження, як будуть залучатися до ведення операцій історики та які типи матеріалів та інформації вони будуть збирати²⁰.

У основі періодичності історичного опису бойового командування може лежати або календарний рік, або час перебування на посаді командувача. Однак відтинок часу, який описують історичні дослідження істориків командування не може бути більшим чотирьох років. Історія командування має вигляд

оповідання, має містити предметний покажчик, схеми та таблиці, без документів на яких вони базуються (копії директив і настанов). Це документи можуть бути подані додатково в електронному вигляді. Кожен періодичний фрагмент історичного оповідання має зосереджувати увагу на діяльності командування з ведення операцій, їх планування, логістичного та адміністративного забезпечення. Має бути висвітленими ступень досягнення успіху в цих сферах, а також ті проблеми та складнощі, які було необхідно долати. Мають бути додані списки та місцезнаходження осіб, з якими проводили інтерв'ю²¹.

У теперішній час у структурі основних підрозділів **об'єднаного штабу об'єднаного комітету начальників штабів (ОКНШ)** збройних сил США (рис. 2) знаходиться історичний підрозділ (Joint History Office)²², а в групі радників голови ОКНШ є директор із міжвидової історії (Director for Joint History). Міжвидовий історичний підрозділ документує роль голови ОКНШ, начальників штабів видів збройних сил, об'єднаного штабу та бойових командувань у розвитку та втілення в життя національної політики безпеки, продукують офіційні історичні документи із різних аспектів об'єднаних військ (сил), тощо. Цей підрозділ не входить до жодного із основних функціональних директоратів, має достатню незалежність для об'єктивного дослідження їх ролі та дій підпорядкованих їм сил. Начальник міжвидового історичного підрозділу фактично підпорядковують командуванню комітету через заступника директора ОКНШ, який одночасно є директором директорату управління (менеджменту) (Department of Management). Остання обставина має спрощувати доступ воєнних істориків до потрібної службової інформації, тому що, забезпечуючи діяльність голови ОКНШ та особового складу ОШ, директорат відповідає за адміністрування документообігу (кореспонденції), опікується питаннями бюджету та фінансування (діяльності ОКНШ), управління виконавчою діяльністю (actionmanagement) та архівування, забезпечення інформаційно-комп'ютерними засобами тощо²³. Професійні військові історики служили в ОКНШ починаючи з 1945 року²⁴.

У відкритій інструкції голови ОКНШ щодо керівних вказівок для міжвидових історичних програм (Guidance for the Joint History Program) від 13 січня 2009 року (зі змінами в 2011 році) була зазначено, що метою цих історичних програм є забезпечення офіційної фіксації відомостей про роль голови ОКНШ, об'єднаного штабу та бойових командувань у розвитку та реалізації політики національної безпеки, які є особливо важливими джерелами інформації з історичних, доктринальних і правових аспектів²⁵.

Міжвидовий історичний підрозділ об'єднаного штабу ОКНШ готує та видає наукову серію про діяльність ОКНШ та національну політику («The Joint Chiefs of Staff and National Policy»), історичні праці та дослідження на вимогу свого керівництва, рецензує праці істориків об'єднаних бойових командувань, координує відрядження до зон ведення операцій об'єднаних сил істориків, які проходять дійсну військову службу, або резервістів тощо²⁶.

У США створена багатотомна праця «Американська військова історія», яка періодично оновлюється та уточнюється. Наприклад, друга редакція дру-

гого тому має об'єм більш ніж п'ятсот сторінок та охоплює період з 1917 по 2008 рік, тобто менше одного століття²⁷.

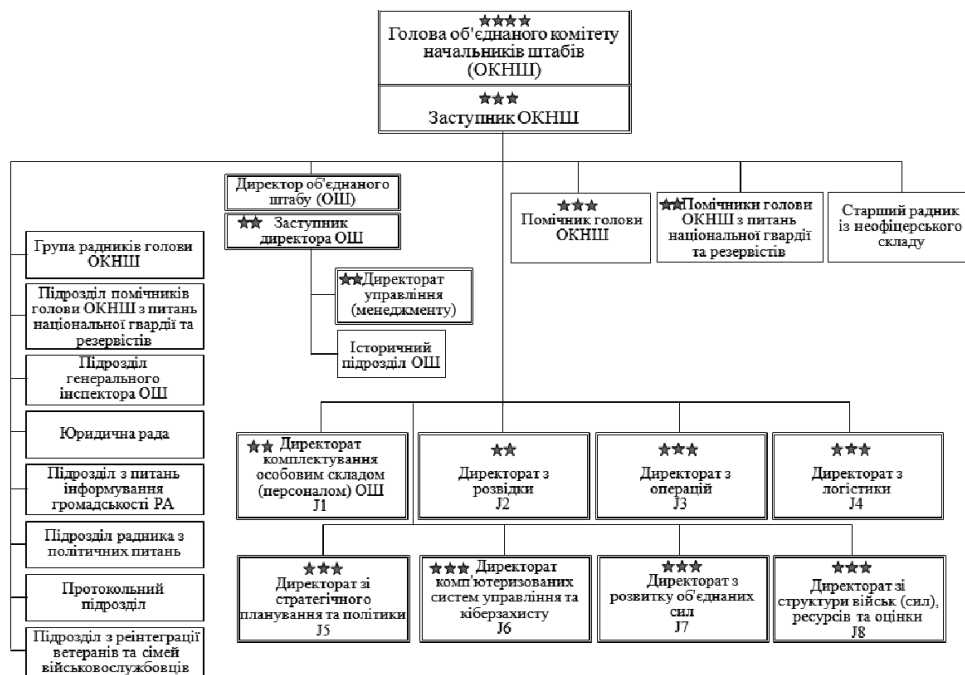

Рис. 2. Організаційна структура основних підрозділів об'єднаного штабу об'єднаного комітету начальників штабів збройних сил США.

У Російській Федерації (РФ) у всіх силових структурах офіційними документами затверджені положення про воєнно-історичну роботу.

Відповідно до вимог керівних документів історичні знання є ядром суспільно-державної підготовки солдатів, сержантів, офіцерів, а воєнно-історична робота у військах – одним з найважливіших напрямків діяльності спеціальних органів, штабів, відповідних структур по роботі з особовим складом, прямим службовим обов'язком; командирів і начальників усіх ступенів.

Воєнно-історична робота, будучи частиною наукової роботи в ЗС РФ, являє собою творчу та організаційну діяльність військових кадрів, спрямовану на розвиток воєнно-історичної науки, використання її висновків і накопиченого бойового досвіду в практиці будівництва і підготовки армії і флоту. Її основи визначаються чинним законодавством, наказами і директивами міністра оборони Російської Федерації та його заступників: наказ міністра оборони РФ № 207 1993 р. «Про вдосконалення воєнно-історичної роботи в Збройних Силах Російської Федерації» наказ міністра оборони РФ № 84 1995 р. «Про заходи щодо подальшого удосконалення воєнно-історичної роботи в Збройних Силах Російської Федерації»; наказ міністра оборони РФ № 283 1996 р. «Про заходи щодо виконання у Збройних Силах Російської Федерації Федерального Закону «Про дні військової слави (переможних днях) Росії». У збройних силах РФ оновлене положення про воєнно-історичну роботу введено в дію наказом міністра оборони 1 грудня 2014 року.

Основними завданнями військово-історичної роботи в військах є: вивчення історії воєн, військових конфліктів, військової історії Росії та узагальнення їх досвіду; освоєння історичного досвіду вітчизняної військової науки і військового мистецтва, розкриття закономірностей і тенденцій їх розвитку, висновків і уроків, необхідних для вирішення сучасних завдань з оборони країни; дослідження військової історії іноземних держав; використання минулого військового досвіду в оперативній та бойовій підготовці; видання збірників військово-історичних матеріалів Другої світової війни і післявоєнного періоду; розробка історії видів Збройних Сил Російської Федерації, родів військ, об'єднань, з'єднань, військових частин, кораблів, історії розвитку озброєння і військової техніки; ведення журналів бойових дій та історичних формулярів органів військового управління, з'єднань і військових частин; створення і організація функціонування військових музеїв, меморіалів та кімнат бойової слави; вшанування пам'яті загиблих воїнів, робота з благоустрою місць їх поховання; популяризація та пропаганда героїчних подвигів російських воїнів, діяльності видатних полководців; виховання особового складу в дусі патріотизму та інтернаціоналізму, на кращих традиціях і прикладах військової історії Росії; організація і функціонування архівів зі зберігання документів, їх вивчення, забезпечення архівними документами військово-історичної роботи.

На сьогодні загальне керівництво військово-історичною роботою в збройних силах РФ здійснюється генеральним штабом. Головні штаби видів ЗС РФ і штаб тилу ЗС РФ, штаби родів військ є організаторами цієї роботи у відповідних видах ЗС і родах військ, управліннях, службах, установах. В округах, флотах, арміях, флотилія, з'єднаннях, військових частинах керівництво військово-історичною роботою здійснюють відповідні командувачі та командири через свої штаби.

Крім того, в збройних силах Російської Федерації сформовані такі військово-історичні структури, що здійснюють безпосереднє планування і проведення заходів щодо військово-історичної роботи: в генеральному штабі ЗС РФ – військово-історичний центр, що складається з чотирьох відділів; в головних штабах видів Збройних Сил і штабі Тилу – військово-історичні групи чисельністю по 4 особи; в штабах округів, флотів, родів військ – військово-історичні групи по 2 особи; в арміях (на флотиліях), в корпусах (ескадрах), в головних і центральних управліннях МО РФ – штатні офіцери-історики (1 особа); в з'єднаннях і військових частинах, в управліннях та відділах штабів, в самостійних управліннях і відділах МО РФ – позаштатні офіцери-історики, які пройшли, як правило, необхідну підготовку²⁸.

Діє і нештатний Науково-методична рада Збройних Сил РФ з військово-історичної роботи, створений з метою визначення концептуальних напрямів розвитку військово-історичної роботи і Забезпечення в Керівництва нею військах (силах), військово-навчальних закладах і установах РФ.

У збройних силах Росії діє інститут військової історії, військово-історичний центр Генерального штабу, військово-історичні групи (у головних управліннях видів збройних сил, штабі тилу, штабах округів, флотів, родів військ) тощо. Всього тільки в ЗС РФ нараховується 150 штатних і понад 2,5 тис. позаштатних по-

сад воєнних істориків.

Таким чином, важливість використання воєнно-історичних знань давно усвідомлена провідними країнами та воєнно-політичними організаціями, зокрема такими як Великобританія, США, Німеччина, НАТО. Значна увага воєнно-історичній роботі надається у Російській Федерації. У світі існує потужна система створення воєнно-історичних знань та їх використання на всіх рівнях як у мирний, так і воєнний час. Воєнно-історична робота здійснюється військовими істориками як у стаціонарних умовах, так і у районах ведення операцій. Основні завдання воєнної історії: вивчення бойового досвіду; розроблення військових доктрин, статутів, рекомендацій; підтримання бойового духу, формування моралі, підтримання гордості за свою частину, вид та збройні сили.

Необхідність наукового воєнно-історичного аналізу сучасних воєнних конфліктів, докорінне реформування Збройних Сил України та їх подальший розвиток актуалізують воєнно-історичні дослідження, передусім в умовах тривалого збройного конфлікту на Сході України. Без скоординованої Генеральним штабом ЗС України діяльності науково-дослідних установ та підрозділів з воєнної історії, навчальних підрозділів ВВНЗ, органів з вивчення та узагальнення досвіду АТО, бойових дій, штатних та позаштатних воєнних істориків до окремої військової частини включно створення системи воєнно-історичної роботи неможливе. Ефективність реалізації наукових воєнно-історичних проєктів, формування позитивного іміджу Збройних Сил України в суспільстві, ідеологічна боротьба з фальсифікацією вітчизняної воєнної історії безпосередньо залежить від створення дієвої системи воєнно-історичної роботи. Її головним результатом буде проведення ґрунтовних воєнно-історичних досліджень задля глибокого наукового аналізу досвіду воєнного конфлікту в Україні початку ХХІ століття з позицій україноцентризму. Одержані наукові результати можна буде використовувати для подальшого розвитку Збройних Сил України, вдосконалення їх структури, напрямів підготовки та воєнно-патріотичного виховання як особового складу, так і населення. В період проведення Антитерористичної операції на Сході України створена система воєнно-історичної роботи сприятиме ефективній протидії гібридній війні, яку розв'язала Російська Федерація проти України.

Примітки:

¹ Organizational History. – Washington, DC: Center of Military History, US Army, 1999. – 29 p. (P. 1).

² Organizational History. – Washington, DC: Center of Military History, US Army, 1999. – 29 p. (P. 2).

³ Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures: Historical Activities: Army Regulation 870–5. – Washington, DC: Headquarters Department of the Army, 2007. – 36 p. (P. 1).

⁴ Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures: Historical Activities: Army Regulation 870–5. – Washington, DC: Headquarters Department of the Army,

2007. – 36 p. (P. 1–2).

⁵ Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures: Historical Activities: Army Regulation 870–5. – Washington, DC: Headquarters Department of the Army, 2007. – 36 p. (P. 2).

⁶ Там само.

⁷ Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures Historical Activities: Army Regulation 870–5. – Washington, DC: Headquarters Department of the Army, 2007. – 36 p. (P. 3).

⁸ Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures: Historical Activities: Army Regulation 870–5. – Washington, DC: Headquarters Department of the Army, 2007. – 36 p. (P. 4).

⁹ Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures: Historical Activities: Army Regulation 870–5. – Washington, DC: Headquarters Department of the Army, 2007. – 36 p. (P. 7).

¹⁰ Military History: Responsibilities, Policies, and Procedures: Historical Activities: Army Regulation 870–5. – Washington, DC : Headquarters Department of the Army, 2007. – 36 p. (P. 8).

¹¹ Military History Operations: ATP 1-20 (FM-1-20). – Washington, DC: Department of the Army Headquarters, 2014. – 72 p.

¹² Military History Operations: ATP 1-20 (FM-1-20). – Washington, DC: Department of the Army Headquarters, 2014. – 72 p. (P. 3-2).

¹³ Military History Operations: ATP 1-20 (FM-1-20). – Washington, DC: Department of the Army Headquarters, 2014. – 72 p. (P. 3-4).

¹⁴ Там само.

¹⁵ Там само.

¹⁶ Там само.

¹⁷ Joint Officer Handbook: Staffing and Action Guide [2nd Edition]. – Washington: Joint Chiefs of Staff, Joint Staff, J-7, 2011. – 364 p. (P. 159).

¹⁸ Там само. (P. 162).

¹⁹ Chairman of the Joint Chiefs of Staff Instruction: Guidance for the Joint History Program[CJCSI 5320.01B] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dtic.mil/cjcs_directives/cdata/unlimit/5320_01.pdf.

²⁰ Там само.

²¹ Там само.

²² Joint Chief of Staff [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jcs.mil/Leadership.aspx>. – Назва з екрану. – [Станом на 1.02.2016].

²³ Directorate of Management [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jcs.mil/Directorates/DirectoratesofManagement.aspx>. – Назва з екрану.

²⁴ Publications of the Joint History Office [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://webapp1.dlib.indiana.edu/virtual_disk_library/index.cgi/5525274/FID2660/pubs/letter.pdf. – Назва з екрану.

²⁵ Chairman of the Joint Chiefs of Staff Instruction: Guidance for the Joint History Program[CJCSI 5320.01B] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dtic.mil/cjcs_directives/cdata/unlimit/5320_01.pdf.

dtic.mi/cjcs_directives/cdata/unlimit/5320_01.pdf.

²⁶ Там само.

²⁸ American Military History: The United States Army in a Global Era, 1917–2008 [Volume 2; Second Edition] / Edited by Richard W. Stewart. – Washington, D.C. Center of Military History, 2010. – 552 p.

²⁹ Военная история . – М.: Военный университет, 1999. – 387 с.

Vitaliy Bidnyy, Mykhaylo Jrebenyuk, Valerii Hrytsiuk *The role and place of military historical work abroad (on example, the U.S. and Russia). The article highlights military history organizational structures and institutions of foreign armies and describes the main directions and objectives of military history activities.*

Referring to the experience of the U.S. Armed Forces, we can see that the activities of military historians are organized, vertically structured and systematic. The Center of Military History of the U.S. Army performs its functions effectively. The Chief of the Center acts as a principle advisor to the Secretary of the Army and to the Army Chief of Staff on history issues and supervises all military history research programs. He/she is also a member of the group of the Army Command special advisors and has a direct access to the Army leadership.

Working bodies such as the Military History Coordinating Committee, Army Historians Council and Department of the Army Historical Advisory Committee contribute to effective coordination of military history activities.

Key words: *military history, military history activities, military history organizational structures and institutions.*

Отримано: 08.10.2016 р.